מסורת הש"ס

כי פליגי בעל ביעור מר סבר לשעבר משמע. פירש ר"ת לשעבר משמע מפי מלכא אבל מ"מ משמע נמי קלת להבא דאי לא משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר בסמוך נימא למול לא סגי דלאו איהו מהיל וכי בשביל שאין אנו יודעין לתקן יאמר שקר:

לא סגי דלאו איהו מהיל. דעל האב מוטל כדפירש הקונטרס אבל המל גריס מבכך למול את הגרים *שהמבכך חייב למול כמו האב המל: **בעידנא** דאגבהה נפיק ביה. וא"ת כיון דנפק איהך יבכך והא צריך לברך עובר לעשייתו *ואומר ר"י אע"ג דנפק אכתי עוסק במצוה שצריך לגמרה בקריאת הלל (סוכה לז:): **לצאת**, ולא מיבעי ליה. לאתא משמע שלא יצא עדיין באותה גמילה ומשכחת לה כשהפכו כדאמרי' בסוכה (ד' מב.) דאיתנו יולא אלא דרך גדילתו או שנטלו שלא לאתא בו באותה גמילה וכשאדם טומל טולב אין צריך להופכו כדפי' ר"י כיון שצריך אצטנע בהלל או משום שאינו רולה לאתא באותה גמילה: **והלכתא** על ביעור חמץ. יכול הוא לומר כן שאף זה הלשון משמע להבא אלא שמא דוקא "על ביעור חמץ" ויש טעם בברכות ור"י, לא מצא טעם לכל הברכות: **על** הטבילה. אומר ר"ת בשם הגאון דוקא בטבילת גר דאז חזי קודם טבילה אלא מצי למימר ולוו דאכתי ככרי הוא אבל שאר חייבי טבילות דגרסי' נדה קודם לה חלה ויש אומרין כל מצא אינו מברך אלא אחר הטבילה דתנן בתרומות פ"א חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשכור והערום והסומא ובעל קרי ואמרי' בגמ' הללו חמשה אין תורמין לכתחלה יש מהם מפני הברכה והוא האלם והערום ובעל קרי מפני שאינן יכולין לברך ולתרום ויש מהן שאין מכוונים את המוכרחר והן הסומא והשכור: ואם התפלל תפלתו תחנונים כלומר ידי תפלה יצא שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו נידונין איהו שתוי זה ששתה רביעית שכור ששתה יותר מרביעית. ר' זירא בעי קמיה דר' אסי שכור מהו לברך א"ל ואכלת ושבעת אמר' מרומרם וכו': אמר רב חסדא לדורנו מציאה ממציאה הכא כתיב שאור לא יכצא והתם כתיב ויחפש בגדול החל וגו' והכא כתיב מציאה בחפוש וכתיב קרא אחרינא בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות נמצאת זו המציאה בשאור כאלו כתיב בה חפוש בנר ואם [תאמר] חפוש ירושלים בנרות קולא הוא כלומר שבנר אינו חפוש יפה הגה הפסוק אמר נר ה' נשמת אדם וגו' כלומר הנר חופש כל מה שבחדרים: ת"ר אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור ת.

מר א מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה ו סמג לאוין לט טוש"ע א"ח סי' תלג סעיף ח:

מה ב מיי' פ"ח מהלכות ברכות הל' ג ופי"ח מהלכות הלכה ג ופ"ד מהלכות תפילין הלכה ז סמג עשין כג [טוש"ע א"ח סימן כה סעיף ח וסי' קמח סעיף יא רב אלפס בהל' תפילין דף עג:]:

מו ג מיי' פ"ח מהלכות ברכות הל' ז סמג עשין כז טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף ב:

מז ד מיי' פ"ב מהלכות חמץ ומצה הלכה ד סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תלג סעיף ח:

מח ה מיי' שם סעיף ב:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה הבודק צריך שיברך קודם שיתחיל לבדוק מאי מברך ואסיקנא והלכתא אקב"ו על ביעור חמץ וכל המצות טולן מברך עליהן קודם עשייתן חוץ מן הסבילה בלבד כדתניא מבל ועלה בעלייתו אומר אקב"ו על הסבילה יש מי שאומר דבסבילה דגר בלבד הוא זה הדבר דתנן עלה וב"ח אומר הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר אבל שאר חייבי טבילות מברכין ואחר כך טובלין דגרס' נדה קודמת לה חלה ויש אומרין כל מצא אינו מברך אלא אחר הסבילה דתנן בתרומות פ"א חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשכור והערום והסומא ובעל קרי ואמרי' בגמ' הללו חמשה אין תורמין לכתחלה יש מהם מפני הברכה והוא האלם והערום ובעל קרי מפני שאינן יכולין לברך ולתרום ויש מהן שאין מכוונים את המוכרחר והן הסומא והשכור: ואם התפלל תפלתו תחנונים כלומר ידי תפלה יצא שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו נידונין איהו שתוי זה ששתה רביעית שכור ששתה יותר מרביעית. ר' זירא בעי קמיה דר' אסי שכור מהו לברך א"ל ואכלת ושבעת אמר' מרומרם וגו': אמר רב חסדא לדורנו מציאה ממציאה הכא כתיב שאור לא יכצא והתם כתיב ויחפש בגדול החל וגו' והכא כתיב מציאה בחפוש וכתיב קרא אחרינא בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות נמצאת זו המציאה בשאור כאלו כתיב בה חפוש בנר ואם [תאמר] חפוש ירושלים בנרות קולא הוא כלומר שבנר אינו חפוש יפה הגה הפסוק אמר נר ה' נשמת אדם וגו' כלומר הנר חופש כל מה שבחדרים: ת"ר אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור ת.

מגנה

מקורות מהמקרא דאגבר הוי לטון לפני

ב' דברות למה יאמרו אם הבנ"ן ע"ל "הבנה שתוי אל יתפלל ואם" עזור לעשיתן

נוסא

המקור דבדיקת חמץ ע"ל ידי נר מבנה

מלות על צניעה טוב לאוזן מאנו נבדיקת חמץ בנר

מפיקרא משמע. על ביעור שביערתי והרי עדיין לא בדיק דהא ברכה קודם בדיקה היא ביעור הייטו נמי בדיקה: **נימא למול.** בתמיה משמע דאותו רופא המל את כל בני העיר (צוה) למול את התינוק הזה: **וכי לא סגי דלאו איהו מהיל.** עליו המלוה מוטלת והלא על אביו מוטל כדאמרן בקדושין פרק קמא (*קרוב לסופו) אבל ביעור מצוה על בעל החמץ מוטלת וכל אים ואים בודק ביתו והיכא דיכול לומר "לבער" לא נימא על ביעור: **ופרכינן אבי הבן מאי איכא למימר.** אי על המילה לשעבר משמע וזה אפשר לו לומר "למול" מאי איכא למימר היכי שריגן ליה למימר "על המילה": **אין אבי נמי.** צריך לומר למול: **אפשר וקדשים.** הבעלים נלטוון דכתיב (ויקרא ה) "וסמך ידו ושחט": **נפק ביה.** ומבכר על שעבר: **והלכתא "על ביעור".** נמי להבא משמע וגבי מילה נמי לא שנא אבי הבן מאיכא דעלמא דהא להבא משמע "ועל מילה" נמי כלמול דמי: **עובר** = קודם כמו "ויעבר את הכושי" קדמו במיתה אבשלום: **ויעבר מלכם לפניהם.** יקדים ליך ברחם: **דאבי גברא לא חזי.** כגון טבילת בעלי קרי דקיימא לן בברכות (ד' כ:) שאסור בדברי תורה ובברכה, דעזרת תיקון טבילה לבעלי קריין לדברי תורה ומשום הכוא טבילה תקון בכל הטבילות ברכתן לבסוף: **למדנו מליאה.** האמורה בחמץ ממליאה האמורה בגבינו דבנימין: **ומליאה מחיפוש.** כלומר ואותה מליאה של בנימין מחיפוש האמור אצלה דמה מליאה של גביע ע"י חיפוש לא מליאת חמץ ע"י חיפוש: **וחיפוש מחיפוש וחיפוש מגרות.** לאחר שלמדת שהיא ע"י חיפוש חזור ולמוד זה החיפוש מחיפוש שכתוב בירושלים שהוא בנרות דכתיב בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות: **ונרות מנר.** דכתיב נר יחידי "נר (אלהים) נשמת אדם חופש כל חדרי בטן". ולקמיה מפרש הא למה לי: **וכר לדבר.** כדפרשינן והשתא מפרש קראי היכא, ורליה ממש ליתא אלא אסמכתא בעלמא דדברי תורה מדברי קבלה ניהו: **קולא הוא.** דלקיל רחמנא גבי ירושלים דלא נבדקיה בתבוקה אלא באור קטן הילכך לא יצאין חמץ מיניה לקבל: **הא שמע.** מהאי קרא דבדיקה מעלייתא היא דכתיב "חופש כל חדרי בטן":

מפני

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע **מחיבי** "ברוך *אשר קדשנו במצותיו וצונו **על המילה** דהם היכי נימא נימא למול לא סגיא דלאו איהו מהיל, אבי הבן מאי איכא למימר אין הכי נמי **מחיבי** "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו **על השחיטה** דהם נמי היכי נימא נימא לשחוט לא סגיא דלאו איהו שחט, **פסח** וקדשים מאי איכא למימר אין הכי נמי **מחיבי** *העושה לולב לעצמו מברך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, נטלו לצאת בו אומר "אשר קדשנו במצותיו וצונו **על נטילת לולב**" שאני התם דבעידנא דאגבהה נפק ביה את הכי לצאת בו, יצא בו מיבעי ליה אין הכי נמי *ומשום דקא בעי למיתנא סיפא "לישב בסוכה" תנא רישא נמי "לצאת בו" דקתני סיפא *העושה סוכה לעצמו אומר "ברוך אתה ה' שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה" נכנס **לישב בה** אומר "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו **לישב בסוכה**" *והלכתא "על ביעור חמץ", דכולי עלמא מיהא מעיקרא בעינן לברוכי מגלן? דאמר רב יהודה אמר שמואל *"כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן" מאי משמע דהאי 'עובר' = לישנא דאקדומי הוא? אמר ר"נ בר יצחק דאמר קרא "ויקץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא "והוא עבר לפניהם ואבשלום מהכא "ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם, רב אמרי חוץ מן הטבילה ושופר בשלמא טבילה דאכתי גברא לא חזי אלא שופר מ"מ, וכי תימא משום דילמא מיקלקלא תקיעה אי הכי אפילו שחיטה ומילה נמי? אלא אמר רב חסדא חוץ מן הטבילה בלבד איתמר, תניא נמי הכי *טבל ועלה בעלייתו אומר "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה": לאור הנר וכו': מנא הני מילי? אמר רב חסדא לדורנו "מציאה ממציאה, ומציאה מחיפוש, וחיפוש מחיפוש, וחיפוש מנרות, ונרות מנר: מציאה ממציאה כתיב הכא "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם" וכתיב התם "ויחפש, בגדול החל ובקטן כלה ויבא מציאה מחיפוש דידיה וחיפוש מנרות דכתיב "בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ונרות מנר דכתיב "נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" *תנא דבי ר' ישמעאל לילי י"ד בודקים את החמץ לאור הנר אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר "שבעת ימים שאור לא ימצא" ואומר "ויחפש, בגדול החל ובקטן כלה" ואומר "בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות" ואומר "נר (אלהים) [ה'] נשמת אדם חופש" מאי ואומר? וכי תימא האי "בעת ההיא" קולא הוא דקאמר רחמנא לא בדיקנא לה בירושלים בנהורא דאבוקה דנפיש נהורא טובא אלא בנהורא דשרגא דזוטר נהורא טפי דעון רבה משתכח ועון זוטר לא משתכח, תא שמע "נר ה' נשמת אדם": תנו רבנן אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר

מפני

[נעטווס]

[דף כט.]

[שבת קלו: מנחות מב.]

סוכה מו. [תוספתא] ברכות פ"ו ע"ב]

[שבת נ. וש"נ]

[מנחות מב.]

לקמן קיט: מנחות לה: מגילה כא: סוכה לט. נדה סג.

ברכות נא.

[ה'] כנ"ל

לפניה מי משלי כ [נעיל ג. ע"ב]

[וימצא]

גליון הש"ס

רש"י זכר לדבר. דד"ת מד"ק ניהו כלתו' כמגיגה י ע"ב: